GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 148. *Duminecă 19 (31) Augustŭ* 1884.

Brașovŭ în 18 (30) Augustŭ.

Erĭ și astăḑĭ regele Carolŭ a fostŭ óspele regelui Milanŭ alŭ Sêrbiei la Belgradŭ. Suveranulŭ României a întorsŭ suveranului Sêrbiei visita, ce acesta i-a făcut-o încă de multŭ.

Sub alte împrejurărĭ și în timpurĭ mai normale, acéstă visită n'ar puté fi considerată decâtŭ numai ca unŭ simplu actŭ de curtoasiă. Astăḑĭ înse, când se prepară o nouă grupare a puterilorŭ; când principii și diplomații alérgă în drépta și în stânga după alianțe și când, cu tóte laudele nesfêrșite, ce se aducŭ pretinsului spiritŭ pacinicŭ alŭ celorŭ carĭ dirigŭ destinele marilorŭ state, tótă lumea este cuprinsă d'unŭ sentimentŭ profundŭ de nesiguranță și neîncredere în starea actuală a lucrurilorŭ, — visita regelui Carolŭ la curtea sêrbéscă are și unŭ caracterŭ netăgăduitŭ politicŭ.

Scrisu-s'au multe asupra însemnătății politice a călĕtoriei regelui Carolŭ. Despre aceea, că ea trebue sĕ fie luată ca dovadă, că relațiunile dintre ambele regate dunărene sunt aḑi câtŭ se póte de bune, nu mai încape nicĭ o îndoiélă. E întrebare numai până unde se estindŭ aceste bune relațiunĭ? Fi-vorŭ ele óre sigilate printr'o alianță formală și de ce natură va fi acésta alianță?

Ḑiarele austro-ungare, mai alesŭ cele oficióse, comentéză cu multă bucuriă, ba amŭ puté ḑice chiar cu însuflețire visita Regelui României la Belgradŭ, privindu-o ca o chizășiă pentru aceea, că politicii dela Bucurescĭ sunt pĕtrunșĭ de necesitatea unei alipirĭ câtŭ mai strânse de „politica de pace“ a Germaniei și a Austriei și ca dovadă, că diferențele dintre România și Austro-Ungaria s'au aplanatŭ.

Sunt caracteristice conclusiunile ce le facŭ oficioșii austro-ungarĭ. Deórece Regele Milan și cabinetulŭ sĕu au încheiatŭ o legătură atâtŭ de strînsă cu Austro-Ungaria, încâtŭ, spre a întrebuințá unŭ terminŭ oficiosŭ, au întratŭ deja cu totulŭ în sfera ei de putere, visita regelui Carolŭ la Belgradŭ se presentă, după cum ḑicŭ ei, ca o aprobare indirectă a atitudinei Sêrbiei și ca o declarare faptică, că amicii și protectorii Sêrbiei sunt totodată și amicii și protectorii României.

Acéstă părere este sprijinită și prin unele fapte din trecutŭ. Amiciția Sêrbiei cu Austro-Ungaria este multŭ mai vechiă și trece înaintea oficioșilorŭ totodată ca o amiciță probată prin fapte. Așa de esemplu Sêrbia a făcutŭ nu de multŭ servicii însemnate Austro-Ungariei chiar în potriva intereselorŭ României, când adecă a sprigínitŭ cu totdinadinsulŭ propunerile austriace în cestiunea Dunării, atâtŭ în comisiunea dunăréná, câtŭ și la conferența din Londra. Purtarea acésta produse o mare rĕcélă în relațiunile regatelorŭ dunărene și, décă visita regelui Carolŭ la curtea sêrbéscă indică restabilirea amiciției cu Sêrbia, urméză de aicĭ totodată, că a trebuitŭ se premérgă acestei visite o înțelegere cu Austro-Ungaria.

Așa argumentéză foile dela Viena și dela Peșta, dér nu ne sciu spune în ce consistă înțelegerea României cu monarchia nóstră, și décă causa discordiei, litigiulŭ dunărénŭ, este cu totulŭ înlăturată séu numai amânată.

Temerile, ce le esprimă din când în când oficioșii austro-ungarĭ, că politica esternă a României cu tótă gravitarea ei spre Austro-Germania, nu este încă destulŭ de precisă si nu e liberă de orĭ-ce șovăială, ne facŭ sĕ credemŭ, că înțelegerea austro-română nu se baséză pe-o pace definitivă, ci numai pe unŭ armistițiu, care a fostŭ încheiatŭ póte în vederea unorŭ marĭ evenimente viitóre, despre carĭ, afară de principele de Bismarck, numai puținĭ diplomațĭ își vorŭ puté da sémă.

Pentru ideia din urmă vorbescŭ și alte semne: Visita prințului nostru de corónă la Sinaia, ce se aștéptă pe ḑiua de 24 Septemvre, precum și visita prințului de corónă alŭ Germaniei, la Bucurescĭ, ce se asigură că va urmá imediatŭ după acésta. Aceste visite, carĭ cadŭ în acelașŭ timpŭ cu întêlnirile monarchilorŭ și ale diplomațilorŭ, nu ne arată óre, că în casulŭ de față se tractéză de ceva mai multŭ, decâtŭ de simpla alipire a României la politica de pace germană?

Décă este așa, atuncĭ și călĕtoria regelui Carolŭ la Belgradŭ, trebue sĕ fie privită ca unŭ inelŭ în lanțulŭ planurilorŭ, ce se țesŭ în atelierulŭ din Varzinŭ.

Fie înse cum va fi, faptulŭ călĕtoriei suveranului României și a strălucitei sale primirĭ în Belgradŭ trebue sĕ mulțeméscă pe toțĭ amicii adevĕrațĭ ai acestorŭ state, carĭ prin posițiunea lorŭ sunt avisate a merge mână în mână pentru apĕrarea independinții lorŭ.

România totdéuna a observatŭ o atitudine leală și amicabilă față cu Sêrbia și nu i-a creatŭ dificultățĭ nicĭ atuncĭ, când putea sĕ se revanșeze pentru atitudinea ei în cestiunea Dunărei, reclamândŭ în favórea celorŭ douĕ sute de mii și mai bine de Românĭ, ce trăiescŭ în Sêrbia, învecinațĭ cu România, o tractare mai bună, ca cea de aḑi din partea guvernului sêrbescŭ.

Sĕ sperămŭ, că Sêrbii în cele din urmă vorŭ sci sĕ aprecieze pe deplinŭ leala și amicabila purtare a Românilorŭ, carĭ tot-déuna au fostŭ pentru înfrățirea popórelorŭ, carĭ trebue sĕ lupte în unire pentru libertate, progresŭ și cultură în Orientŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Aradŭ, 30 Augustŭ. — Manevrele cavaleriei, carĭ au avutŭ numai scopulŭ, de-a presentá M. Sale cavaleria în noulŭ sĕu felŭ de dĕdluptă, oferiră o priveliște imposantă militară; ură M. Sale Imperatului de repețite orĭ prilegiu, sĕ'șĭ esprime deosebita sa mulțămire pentru mișcările precisŭ sĕvêrșite și strĕlucitŭ reușite, peste ori ce așteptare. După amiaḑĭ regele primì într'o audiență mai lungă pe ministrulŭ de finanțe Szápáry, care înlocuesce pe ministrulŭ președinte. La masa regală de 40 persóne, luară parte archiducele Iosifŭ, ministrulŭ de finanțe Szápáry, și toțĭ oficerii din statulŭ majorŭ de aicĭ. Când óspeții plecară a casă pela $6^1/_2$ dela prânzulŭ regalŭ, tótă cetatea înotá într'o mare de focŭ produsă prin iluminarea rĕușită strălucitŭ; stradele înțesate de mii de ómenĭ presentau o priveliște pitorescă.

Paris, 30 Augustŭ. — Guvernulŭ germanŭ a interḑisŭ oficerilorŭ germanĭ, de-a intrá în serviciulŭ armatei chinese în timpulŭ conflictului cu Francia. Corvetele fabricate în Germania pentru China au fostŭ oprite pe locŭ.

Bruxelles, 30 Augustŭ. — Contramanifestațiunea clericală nu s'a făcutŭ Dumineca trecută. Ministrulŭ președinte Malou s'a bolnăvitŭ greu.

Shangai, 30 Augustŭ. — Celŭ din urmă fortŭ din trecătórea Chimpai a fostŭ distrusŭ alaltaerĭ séra. După sgomotele rĕspândite se ḑice, că Chinesii cutrieră jăfuindŭ cuartierulŭ strĕinilorŭ din Fu-Ceu.

CRONICA ḐILEI.

Din causa timpului recorosŭ, concertulŭ capelei orășenescĭ în grădina hotelului »Pomu verde« se va începe mâne 31 Augustŭ la cincĭ césurĭ după ameḑĭ.

*

Carol Bekésy, care se ḑice, că va deveni inspectorŭ de scóle în loculŭ lui Moldován Gyergely, este redactorŭ alŭ ḑiarului: »Kolosvári Kozlöny. »Pester Lloyd« îlŭ numescə »unulŭ din cei mai distinșĭ și mai activĭ publiciștĭ ai Ardélului, care de bună sémă ne va face onóre și va fi de folosŭ pentru învĕțămentulŭ din patriă.« Trebuia sĕ adauge: pentru învĕțămentulŭ „unguresců« din patriă!

*

Michail Munkácsy, vestitulŭ pictorŭ ungurŭ s'a întorsŭ în patriă, împrejurare, ce face pe „Pester Lloyd“ sĕ cadă într'unŭ delirŭ de admirare adusă lui. „In mijloculŭ stagnărei vieței nóstre publice, ḑice elŭ între altele, în mijloculŭ sĕrăciei productelorŭ nóstre poetice, în mijloculŭ primitivităței productelorŭ nóstre scientifice, este o mângăere, sĕ vedemŭ acéstă mărețá figură, care singură este o dovadă de puterea producĕtóre (?) a spiritului poporului maghiarŭ. Lăsândŭ afară pe Jokai, nu mai găsimŭ pe nime, alŭ cărui nume sĕ pótă sta lângă alŭ lui Munkácsy; dar pictorulŭ — e mai fericitŭ, decâtŭ poetulŭ!“

*

Cehii din Budapesta încă au serbatŭ ḑiua numelui lui Cossuth și în 25 l. c. n. i-au trimesŭ următórea telegramă: „Vitézului luptătorŭ alŭ libertăței ungare, esemplarului patriotŭ îi trimetemŭ cele mai călduróse ale nóstre gratulărĭ.« „Cehii din Budapesta.“

*

Intr'o corespondență din Bucurescĭ către „Pester Lloyd“ se vorbesce érășĭ despre centenarulŭ revoluțiunei dela 1784: „Cu tóte că nicĭ cei din tabĕra „României Libere“ nu s'au lĕpădatŭ încă de plănuita sĕrbătorire a lui Horia și Cloșca, Românii de aicĭ dovedescŭ așa de puținŭ interesŭ pentru împlinirea acestui planŭ, încâtŭ nicĭ vorbă nu póte fi de o demonstrațiune mărețá pentru aducerea aminte de conducĕtorii țĕranilorŭ și de pustiitorii din 1784. Românii emigrațĭ din Ardélŭ însă, carĭ bucurożĭ se punŭ în frunte, când e vorba de manifestațiunĭ împotriva Ungariei séu a statului ungarŭ, se vorŭ păḑí — mai alesŭ că guvernulŭ și-a esprimatŭ intențiunea, de-a se împotriví orĭ-cărei demonstrațiunĭ șovinistice încontra Austro-Ungurilorŭ, — sĕ nu măréscă zadarnic neîncrederea, ce esistă deja față cu ei.“

Așa dară le facŭ parte de grațiă, recomândândŭ paza și fericirea de demonstrații șovinistice!!!

*

»Românulŭ« scrie: D. colonelŭ Poenaru, șefulŭ misiunii însărcinate sĕ represinte România la manevrele armatei Austro-Ungare, a plecatŭ astăḑĭ la Viena.

*

»România« scrie: Regimentulŭ permanentŭ de călărașĭ s'a transformatŭ în regimentŭ de roșiorĭ, purtândŭ Nr. 3.

*

„Morgen Post« ḑice, că în conferința din Varzin principele Bismark a propusŭ comitelui Kálnoky, ca patru corăbii de rĕsboiu austriace în curêndŭ sĕ plece pe nisce ape, a cărorŭ țĕrmurĭ vorŭ fi de mare însemnătate pentru comerciulŭ maritimŭ. Din aceste corăbii corveta »Helgoland« are ordinŭ sĕ plece la țĕrmurii vesticĭ ai Africei. O fóiă susține, că Austro-Ungaria vrea sĕ ocupe o parte din țĕrmurii africanĭ, carĭ se mărginescŭ cu terenulŭ germanŭ dela Congo. Acésta se ḑice, că a fostŭ obiectulŭ convorbirei dela Varzin.

Regele Milanŭ va însoţí pe regina şi pe principele de corónă la 1 Septembre la Viesbaden şi după aceea, la învitarea împěratuluĭ din Austria, va merge la Viena.

*

»Budapester Corespondenz‘ scrie, că la 6 Septemvre Regele Milanŭ alŭ Serbiei va plecá din Belgradŭ directŭ la Viena, cu unŭ trenŭ anume întocmitŭ pentru dînsulŭ. In drumulŭ sĕu nu se va opri, decât în Steinbruch cât-va vreme. La Semlin va fi aşteptatŭ de Contele Bamberg şi Rosenberg, carĭ vorŭ fi ataşaţĭ pe lângă Regele Milan.

*

Presupunerile de pănă acumŭ despre o intrevenire eventuală a Germaniei în conflictulŭ franco-chinesŭ se justifică prin călĕtoria ambasadorului francesŭ, de Courcel, la Berlinŭ. Acesta, după ce a conferitŭ câteva ḑile cu ministrulŭ preşedinte francesŭ Iules Ferry, a plecatŭ împreună cu ambasadorulŭ chinesŭ Li-Fong-Pao la Berlinŭ, şi decă dela Berlin s'a dus la Varzin, nu mai încape îndoielă, că principele Bismark se pare că se ocupă acumŭ şi cu politica colonială francesă. Intenţiunea Germaniei se ḑice că este, sĕ convingă pe Chinesii fanaticĭ pentru rĕsboiu, că puterile europene respingŭ născocirile anti-francese ale Angliei, şi că nu se va face nicĭ o coaliţiune în Europa contra Franciei. Călĕtoria ambasadorului francesŭ la Varzin póte fi de mare însemnătate pentru nouĕle relaţiunĭ dintre Francia şi Germania.

*

Ministrulŭ de poliţiă a publicatŭ în Varşovia prin placate, că împĕratulŭ va vení pe la sfĕrşitulŭ lui Augustŭ.

*

Visita Ţarului la Varşovia va durá trei ḑile. Castelulŭ, în care s'a pregătitŭ locuinţa imperială se află aḑĭ deja păḑitŭ de o gardă de onóre compusă din trei batalióne de casacĭ, carĭ au plecatŭ ḑilele acestea spre vechea capitală a Poloniei. Ţarulŭ plécă cu o suită de 372 persóne, marele duce Wladimir îl va însoţí împreună cu soţia sa. Despre vr'o întrevedere a împĕraţilorŭ nu se vorbesce nimicŭ, şi nicĭ una din cele ḑise de ḑiarele străine nu s'a afirmátŭ de către ḑiarele oficióse ruse, dar fiindŭ că aceste ḑiare nu desmintŭ din altă parte presupunerile ḑiarelorŭ străine, e de credutŭ, că întrevederea, deşi până acumŭ înca neficsată, este dorită de către curtea rusescă.

*

In Varşovia se ocupă ómenii cu pregătirile pentru primirea ţarului. Proprietarilorŭ de case li s'a datŭ ordinŭ sĕ-şĭ procure steguri naţionale rusescĭ. Poliţia va controlá esecutarea ordinului şi negligenţa o va pedepsí aspru. Totdeodată se urmărescŭ cu multă precauţiune anarchiştii. Intr'o fabrică mare de pânḑă s'a descoperitŭ, că lucrătorii stau în relaţiune cu capii socialiştilorŭ. Aceştia au fostŭ imediatŭ arestaţĭ.

*

Ḑiarulŭ „Times‘ primesce o depeşă dela corespondentulŭ sĕu din Petersburg, prin care i se anunţă, că ciuma de ómenĭ se află până acum localisată în provincia Bagdadŭ; teribila bólă bântuie mai cu furiă localitatea Kerbell. Se ḑice că guvernulŭ rusŭ a înfiinţatŭ deja o carantină riguróså atâtŭ pe linia georgiană câtŭ şi pe cea persiană.

*

La Reggio, în Calabria, s'a făcutŭ alaltaerĭ inaugurarea unui monumentŭ in onórea generalului Garibaldi. Tóte autorităţile au luatŭ parte la acéstă ceremoniă. Ministerulŭ instrucţiunei publice a fostŭ representatŭ de prefectulŭ provinciei.

*

Din Roma se telegrafézǎ, că ministerulŭ de rĕsboiu amână pentru o vreme nedeterminată chiămarea sub arme a soldaţilorŭ convocaţĭ pentru manevrele din luna lui Septemvre. Acéstă mĕsură, luată din causa stărei sanitare a câtor-va provincii ale regatului, s'a notificatŭ printr'o circulară agenţilorŭ Italiei din străinătate.

*

Din Cairo telegrafézǎ maiorulŭ Kitschener, că unŭ insurgentŭ i-a comunicatŭ scirea, că generalulŭ Gordon în 11 Augustŭ a raportatŭ o victoria asupra insurgenţilorŭ şi că duoi conducĕtorĭ ai lorŭ au fostŭ omorîţĭ.

*

„Voinţa Naţională« ḑice: Pórta prepară trimiterea unei circularĭ în cestiunea egiptenă către marile puterĭ. Musurus paşa, ambasadorulŭ Turciei la Londra, a fost chematŭ la Constantinopole.

*

Guvernulŭ egiptenŭ a făcutŭ cunoscutŭ representanţilorŭ britanicĭ din Cairo, că a bancrotatŭ şi nu mai e în stare, sĕ plătéscă cheltuelile de administraţiă.

*

O telegramă din Shangai anunţă, că consululŭ francesŭ de acolo a încunosciinţatŭ oficiosŭ pe corpulŭ consularŭ, că Shangai şi Voosung nu se privescŭ ca inimice, câtŭ timpŭ China nu va ameninţá pe Erancesii din aceste cetăţĭ.

*

»Times« scrie, că bombardamentulŭ asupra forturilorŭ dela gura rîului Min se continuă.

In Vorcester murì de curêndu comerciantulŭ Carl Hartings, care şi-a testatŭ întréga sa avere însemnată lui Isus Cristosŭ şi unui mare apostolŭ alŭ sfintei feciórе. Testamentulŭ declară espresŭ, că nimenea n'are sĕ se atingă de avere înainte de ce nu se vorŭ anunţá respectivele persóne.

CORESPONDENŢA NOSTRA DIN COMITATE.

Deva, 28 Augustŭ 1884.

Maghiarisătorii de la noi vérsă lacrime de crocodilŭ. Se plângŭ, că Românii din comitatulŭ Huniădórei nu iau parte la nicĭ unŭ actŭ politicŭ naţionalŭ maghiarŭ şi nu participă la nicĭ una din întreprinderile economice, scienţifice şi culturale ale culţilorŭ, învĕţătorilorŭ, generoşilorŭ şi nobililorŭ patrioţĭ maghiarĭ din acestŭ comitatŭ, ci la tóte ocasiunile, Românii preferŭ a se separá de Maghiarĭ, ba Românii au nesocotinţa a ignorá chiarŭ şi întreprinderĭ, din carĭ arŭ puté trage multe şi preţióse folóse materiale, morale, culturale şi scientifice.

Se mai facŭ a nu înţelege, pentru ce Românii nu se înscriu de membrii în societăţĭ şi întrunirĭ maghiare ca societatea archeologică, asociaţiunĭ de împrumuturĭ şi altele, carĭ după dênşii nu au de a face nimicŭ cu politica.

Se mai prefacŭ a se mirá, cum de Românii nu i-au parte la festivităţĭ arangiate în memoria bărbaţilorŭ, ca Deák, Eötvös, Szécsényi şi alţii; — mai departe se facŭ a nu înţelege, pentru ce Românii se ferescŭ în adinsŭ de societăţĭ şi convenirĭ maghiare şi cum Românii 'şĭ potŭ petrece mai bine cândŭ sunt numai ei de ei?

Ba maghiarisătorii dela noi au curagiulŭ a face şi imputărĭ, că pentruce comitetulŭ Asociaţiunei nu i-a învitatŭ la adunarea generală din Orăştiă, veḑĭ Dómne, cu bilete separate, esprimându-şĭ óre cum părerea de rĕu, că astfelŭ nu au avutŭ ocasiune a descinde în mijloculŭ nostru şi a ne spune, ceea ce dorescŭ. In scurtŭ, se face unŭ avisŭ óre care Românilorŭ, ca în viitorŭ sĕ fie mai complesanţĭ, sĕ grăbéscă a raportá dumnelorŭ, că ce s'a vorbitŭ şi nu cum-va au conspiratŭ contra intregităţii statului?

Se înţelege, că apoi, dreptŭ conclusiune, generoşii noştri binevoitorĭ declară susŭ şi tare, că ei totŭ déuna ne primescŭ cu braţele deschise şi că ei şi în viitorŭ, vorŭ fi cei mai sincerĭ amicĭ ai Românilorŭ, decĭ sĕ nu-i ignorămŭ.

Frumóse, dér în vecĭ neîmplinite asigurărĭ! Vocĭ sirene şi suspine prefăcute de acestea nu se audŭ pentru prima óră la noi, — le-au auḑitŭ moşii, şi póte le vorŭ auḑí şi urmaşii noştri; dér vai şi amarŭ a fostŭ de cei ce au ascultatŭ pré uşorŭ, — precum va fi vai şi amarŭ şi celorŭ ce vorŭ ascultá cu uşurinţă acele vocĭ şi suspine.

Că Românii din comitatulŭ Huniădórei, — ca pretutindenea unde se află la unŭ locŭ cu Maghiarii, — nu iau parte la nicĭ unŭ actŭ politicŭ-naţionalŭ, — afară de cei ce suntŭ siliţĭ a face acésta, — şi că nu participă la nicĭ una din întreprinderile atinse, ci preferŭ a se separá de Maghiarĭ şi a petrece între sine, îşĭ are raţiunea sa şi motivele sale tarĭ şi naturale.

Ne vomŭ încercá a le atinge celŭ puţinŭ în liniamente generale şi credemŭ, că vomŭ puté aretá, că responsabilitatea nu apasă în cumpĕna nóstră şi că în impregiurările în care trăimŭ nicĭ nu se póte altmintrelea.

»Cine are în casă străinŭ, are spinŭ,« ḑice proverbulŭ românŭ şi cu dreptŭ cuvêntŭ, pentrucă „ce-lŭ străinŭ nu se lipesce de sufletulŭ« lui şi prin urmare străinulŭ totŭ străinŭ rĕmâne, fie câtŭ de bunŭ şi sincerŭ. Étă unŭ putenicŭ şi naturalŭ motivŭ, pentru care Românii, nu se potŭ simţí bine în societate cu Maghiarii.

Dér abstrăgêndŭ dela acestŭ motivŭ ponderosŭ şi mai abstrăgêndŭ şi dela împregiurarea, că naturelulŭ, modulŭ de cugetare, datinele, temperamentulŭ, cultura inimei şi chiar educaţiunea Românului difere multŭ de a Maghiarului; tonulŭ şi posiţiunea, ce Maghiarii îşí iau faţă cu Românii, grandeţa ce o afectézǎ, tractarea cea estraordinară şi modulŭ de coatingere, ce Maghiarii în totdeuna şi în orĭ-ce împregiurărĭ dovedescŭ faţă cu noi; tendinţele de desnaţionalisare şi tristele esperienţe din trecutŭ şi din presentŭ, credemŭ, sunt totŭ atâtea motive plausibile, pentru cari Românii potŭ sĕ fie cu reserve şi precauţĭ în atingere cu Maghiarii.

Inzadarŭ s'ar încercá orĭ şi cine a demonstrá, că Românii s'ar puté apropiá cu sinceritate către Maghiarĭ, căcĭ realitatea si trecutulŭ îi va rĕsturná tóte argumentele.

Pe ângustulŭ teritoriu alŭ comitatului nostru încă au fostŭ şi mai sunt casurĭ, ce — durere — dovedescŭ, că din o atingere sinceră a Românilorŭ cu Maghiarii nu a resultatŭ şi nu va puté resultá, decâtŭ ḑile amare, perderĭ marĭ materiale şi în cele din urmă o ură neîmpăcată faţă cu Românii. Da, căcĭ mai sunt esemple vii, cari dovedescŭ, că amiciţia nóstră durézǎ pănă când Maghiarii au folosŭ din ea şi pănă când Românulŭ va fi capŭ plecatŭ; îndată ce însĕ va scăpătá din puterĭ materiale sĕu nu va mai puté face servicie Maghiarilorŭ, amiciţia se preface în duşmăniă şi dispreţŭ. In scurtŭ amiciţia nu póte fi decâtŭ numai cu încredere reciprocă, ceea ce însĕ nu va fi în vecĭ.

Unŭ sigurŭ modŭ ar puté stêrpi rĕulŭ, ca adecă Maghiarii sĕ abḑică la grandomaniă, sĕ studieze seriosŭ şi sincerŭ poporulŭ cu şi prin care trăescŭ pe acestŭ pămêntŭ preţiosŭ, sĕ fie drepţĭ şi sĕ recunóscă de bună voiă aceea ce vorŭ trebuí odată sĕ recunóscă şi fără voiă.

Pĕcatele şi relele în ţéra nóstră sunt atâtŭ de marĭ şi aşa de multe, încâtŭ şi ei şi noi avemŭ terenŭ de ajunsŭ a-le stêrpí şi vindecá şi decĭ este unŭ interesŭ vitalŭ şi pentru ei şi pentru noi, ca sĕ ne cunóscemŭ bine şi sĕ ne sprijinimŭ sincerŭ unii pe alţii, cácĭ la dincontră rĕulŭ va sosí, şi elŭ desigurŭ va bântuì fără cruţare pe celŭ mai vinovatŭ.

Ambiţiune naţională au şi trebue sĕ aibă şi Românii, prin urmare sĕ o sciă maghiarisătorii dela noi, că cu fudulia, cu dispreţulŭ şi cu grandomaniu nu vorŭ ajunge decâtŭ acolo, unde sunt aḑĭ, că şi noi îi privimŭ pe ei aşa, precum ne privescŭ ei pe noi. „Cum e sfântulŭ şi tămâia.«

Câtŭ pentru împutările ce se facŭ comitetului Asociatiunei, avemŭ sĕ observămŭ, că acele împutărĭ suntŭ pe câtŭ de nefunate, pe atâtŭ de naive, căcĭ atâta arŭ trebuí sĕ scie dumnelorŭ, că »Asociaţiunea Transilvaniei« nu învità şi nu póte învitá la adunările sale, decâtŭ numai pe membrii sĕi, ér cei ce dorescŭ a fí membri, potŭ a se conformá la locurile şi persónele competinte.

Şi decă ar puté fi vorba de împutărĭ, atuncĭ Românii arŭ avé mai multŭ cuvêntŭ, pentru că noi totdéuna amŭ ţinutŭ contŭ de Maghiarĭ, precum la balurĭ, concerte şi alte convenirĭ, făcêndŭ învitărĭ şi programe şi maghiare, apoi punêndŭ şi piese şi jocurĭ maghiare, pecândŭ Maghiarii nu au făcutŭ asemenea nicĭ odată şi nicăirĭ.

Aşaderă imputările, ce s'au făcutŭ, nu suntŭ decâtŭ o nouă dovédă de ură şi o afectare de a trece de pre culţĭ.

Réulŭ, ce ne bântue însĕ îşĭ are sorgintea în cele politice. Până când Maghiarii vorŭ urmá totŭ politica de până acuma, până atuncĭ este fórte firescŭ, că neînţelegerea cu Românii pe tóte terenele va rĕmâné cea de astăḑĭ. Séu dóră credŭ Maghiarii, că noi suntemŭ atâtŭ de naivĭ, încâtŭ sĕ nu pricepemŭ periculŭ politicei de astăḑi? Ei, apoi atuncĭ ce se făţărescŭ atâta? Pentru că, până nu se vorŭ schimbá constelaţiunile politice, până atuncĭ nu potŭ sĕ se schimbe nicĭ referinţele sociale, căcĭ ele suntŭ în strênsă legătură.

Nisuiéscă decĭ Maghiarii, ca sĕ se schimbe constelaţiunile politice de aḑĭ şi atuncĭ vorŭ avé óre carĭ resultate suspinele amintite; până atuncĭ însĕ vorŭ fi ceea ce suntŭ — ridiculĭ.

Cassiu.

DIN DIETA CROAŢIEI.

In şedinţa de Mercurĭ preşedintele Cresticĭ dete cuvêntulŭ lui Starcevicĭ sĕ se rectifice, faţă cu decisiunea adusă împotriva lui. Starcevicĭ: — „Din pricina vorbei »cămară‘ vreţĭ sĕ mĕ luaţĭ pe gónă. Romanii, idealulŭ tuturorŭ nemurilorŭ libere, numéu loculŭ adunărilorŭ poporale »Ovile» (staulŭ de oi). — Preşedntele: »La obiectŭ!« — Starcevicĭ: — »Parlamentulŭ italianŭ Dell'-Judice îlŭ numì baracă parlamentară şi preşedintele numai l'a admonatŭ. Francesii vorbescŭ numai de Chambre. Schönerer numì în Reichsrath pe partide vêndute şi nu au fostŭ eschisŭ; pentru ce vĕ purtaţĭ aşa draconicŭ cu mine? In 1861 Deak a ḑisŭ: »Noi nu pretindemŭ, sĕ decidă valórea numerică, Croaţia îşĭ are teritoriulŭ propriu, nicĭ odată nu a fostŭ anexată la Ungaria, şi Croaţii ne stau în faţă ca o naţiune faţă cu altă naţiune.« Şi acum ce ḑiceţĭ voi? Croaţia sĕ fie anexată la Ungaria! Voi daţĭ dară Maghiarilorŭ mai multŭ, decâtŭ cerŭ ei. Câte soiurĭ de dăjdii n'aţĭ mai iscoditŭ! Mai vreţĭ sĕ mĕ pedepsiţĭ? Ungurii au putere, ei arŭ trebuí sĕ vĕ pună jugulŭ şi sĕ are cu voi. Chiar voi ḑiceţĭ, că justiţia nóstră e depravată, că administraţia nu-i bună de nimicŭ, că învĕţămêntulŭ e miserabilŭ, şi poporulŭ ce se prăpădesce sĕ nu se ridice? Totŭ dobitoculŭ îşĭ apĕră pielea, şi decă eu aşŭ căutá sĕ omorŭ ḑece din Voi, înainte de ce m'aţĭ omorî Voi pe mine, acésta ar fi o defensivă naturală silită.« — Preşedintele: — »Nu permitŭ, sĕ se glorifice rĕscóla.« — Starcevicĭ: — »Apărarea la nevoiă e lege naturală.« — Preşedintele: — »Chemŭ pe oratorŭ la ordine!« — Starcevicĭ: — „De ce mĕ întrerupeţĭ, daţi-mĭ pace!« Oratorulŭ se plânge, că membrii maiorităţii l'au denunţatŭ Corónei: — „M'aţĭ bănuitŭ în clubulŭ vostru, că eu apĕrŭ pe unŭ nevinovatŭ studentŭ din Agramŭ, numai din pricină că mi-e copilŭ naturalŭ.« (Strigăte: »Cine? Nume s'auḑimŭ!)« — »Vreţĭ nume? Ei bine, Baronulŭ Smaicĭ mi-a ḑis'o! — (Sensaţiune). Voi confiscaţĭ foile nóstre, ne numiţĭ amăgitorĭ şi vorbiţĭ de Antonŭ Starcevicĭ ca de unŭ nebunŭ bĕtrênŭ!‘ — Preşedintele: — »Vorbiţĭ de acestea afară din cameră!« — Starcevicĭ: — »Mĕ închide Banulŭ vostru!« — Preşedintele: — »Căutaţĭ sĕ vĕ câştigaţĭ maioritatea şi atuncĭ veţĭ domni!« — Starcevcĭ: — »In porŭ avemŭ maioritatea, dar baionetele, gendarmii şi terorismulŭ vĕ creasă maioritate. Călĕtoria Banului se preface prin corespondenţe false într'unŭ triumfŭ, cu tóte că eu ḑicŭ, că nicĭ unŭ omŭ de onóre nu s'a apropiatŭ de elŭ!« — Preşedintele: — »Vĕ mai aducŭ odată aminte, că Escelenţa Sa este Banulŭ nostru alŭ tuturora.‘ — Starcevicĭ: — »Nu e dreptŭ, de ce nu aţĭ espusŭ formula de jurămêntŭ?« — Preşedintele: — »D-ta nu vorbescĭ la apĕrarea D-tale, vĕ iau dér cuvêntulŭ.« — Starcevicĭ nu se împiedecă, ci continuă: — »Inainte de despărţire vréu sĕ vĕ lasŭ ceva moştenire: Vocea mea o lasŭ moştenire baronului Ivo Cusevicĭ; vorbirile mele acelorŭ membrii ai maiorităţii, carĭ nicĭ gura n'au deschis'o; chinurile mele preşedintelui la întreruperile sale; satisfacţiunea ce amŭ avut'o, spunêndu-vĕ cele mai marĭ adevĕrurĭ, o lasŭ tuturorŭ sufletelorŭ cinstite, care suferŭ nedreptăţile vóstre; pe mine însumĭ mĕ predau alegĕtorilorŭ mai. De au fostŭ ei înţeleşĭ cu mine voiŭ fulgerá totdéuna faptele vóstre de până acum; de nu, mĕ scapŭ de o problemă amară.‘ — Preşedintele: — »Vĕ iau cu-

vêntulŭ. D-vóstră nu mai aveţĭ dreptŭ sĕ vorbiţĭ.« — Starcevicĭ: — »Până mai am viéţă şi până mai suntŭ aicĭ, voiŭ vorbí şi décă nu mĕ lăsaţĭ sĕ vorbescŭ, dintre D-vóstră încă nu va vorbí nicĭ unulŭ.« — Preşedintele sună şi cere sĕ se citéscă apelulŭ nominalŭ, fiindcă s'a cerutŭ votarea pe faţă. Secretarulŭ cércă sĕ citesca, dar vocea ca tunetulŭ a lui David Starcevicĭ îlŭ covêrşesce, cetindu'i paragrafulŭ despre datoriile — referitóre la păstrarea ordinei — ale preşedintelui. La acéstă provocare deputaţii centrului şi dreptei părăsescŭ scaunele, se grupézĕ împrejurulŭ mesei presidenţiale şi pretindŭ votarea prin simplă ridicare. In stânga se audŭ grozave bătăi din picióre. Starcevicĭ cu câţĭ-va deputaţĭ oposiţionalĭ continuă sgomotulŭ, până ce preşedintele se vede silitŭ, sĕ ridice şedinţa.

Acum se vĕdŭ în -multe părţĭ scenele cele mai aprinse şi se schimbă cele mai dure insulte. Starcevicĭ sbiéră: — »Viă încóce, cine are curajŭ! Vreţĭ sĕ ne scărmănămŭ?« Baronulŭ Zmaicĭ vine către elŭ şi îi strigă: — »Dă dară!« Starcevicĭ îi dă unŭ pumnŭ în peptŭ aşa de sdravănŭ, încâtŭ Zmaicĭ se rĕstornă ameţitŭ. Spaima e generală. Mrazovicĭ sare la Starcevicĭ, sĕ'lŭ împedice sĕ numaĭ facă aşa ceva şi cu elŭ împreună se întrepunŭ mai mulţĭ deputaţĭ din stângă şi Zmaicĭ bătrênŭ de 72 anĭ e dusŭ la clubŭ. Preşedintele demandă sĕ se goléscă galeria.

In localulŭ Clubului maioritatea hotărăsce sĕ scótă pe Starcevicĭ cu puterea din sală. Se sporesce repede numĕrulŭ gendarmilorŭ şi alŭ poliţiştilorŭ. Pausa ţinŭ vr'o 1/2 de césŭ. Starcevicĭ se aflá încă la loculŭ sĕu, când venì la elŭ cestorulŭ dietalŭ Cuzmanovicĭ şi 'i dise: — „In numele înaltului presidiu amŭ însărcinarea sĕ vĕ provocŭ a părăsí sala.« — Starcevicĭ: — „Plecaţĭ de aicĭ; nu'mĭ pasă de însărcinările Dtale. Sumŭ deputatŭ şi amŭ dreptŭ sĕ fiu aicĭ.« — Cuzmanovicĭ repeţeşte provocarea şi Starcevicĭ se opune éră. Atuncĭ vine comisarulŭ poliţienescŭ Vidovicĭ şi'lŭ provócă din parte'i în numele legii, sĕ iasă, dar primesce scelaşŭ rĕspunsŭ. Vine însfîrşitŭ Vuleticĭ cu 10 gendarmĭ cu baionetele în puşcĭ, carĭ se grupézĕ în jurulŭ lui Starcevicĭ. Vuleticĭ: — »Te provocŭ sĕ părăsescĭ sala!« Starcevicĭ întrébă mai domolŭ: — »Dela cine ai însărcinarea Dta?« Căpitanulŭ de gendarmeriă Vuleticĭ merge în odaia preşedintelui şi întorcându-se repetéză provocarea. — Starcevicĭ: — »Nu cedezŭ, în puterea mandatului de deputatŭ rĕmâiu aicĭ.« Camenar 'lŭ îndemnă sĕ nu cedeze. Gendarmii punŭ mâna pe Starcevicĭ. Acum dise elŭ: — »Cedezŭ puterii! Aşa de departe amŭ ajunsŭ dară, ca deputaţii poporului sĕ fie scoşĭ cu gendarmĭ din dietă! Bine dară vĕ urmezŭ!« Eşindŭ Starcevicĭ strigă: — »Eu amŭ o gardă onorifică, pe voi vĕ vorŭ goní ca pe căţelele afară.«

După redeschiderea şedinţei, Tuscan interpeléză pe preşedinte, cum de-a lăsatŭ pe gendarmĭ sĕ scótă pe Starcevicì?... Preşedintele spune, că în urma scenei cu Zmaicĭ, a trebuitŭ sĕ folosésca astfelŭ de mĕsurĭ. (Desaprobărĭ sgomotóse). Tuscan: — »Décă eştĭ omŭ de onóre, rectifică-te d-ta, cum putei sĕ te folosescĭ de putere? Asta e o procedură infamă! Cu aceeaşĭ mĕsură ţi se va rĕsplătí!‹ (Strigăte în drepta: „Procedura d-tale e infamă!«) — Zmaicĭ (cu mâna pe inimă): — „Aşa sĕ-mĭ ajute Dumnedeu mie şi copiilorŭ mei, precum nu am disŭ, ce afirmă Starcevicĭ. Se póte, că în vr'o convorbire cu pretinĭ am disŭ vr'o vorbă, dar nu e dreptŭ, că am spusŭ ceva din cele întêmplate la clubŭ; (către maioritate) voi nu mĕ veţĭ socotì de mincinosŭ şi de spionŭ (Nu! Nu!)" — Miscatovicĭ cere să se hotărască cu cestia lui Starcevicĭ şi apoi sĕ se tréčă la ordinea dilei. — Camenar: — „Onórea acestei diete numai aşa se mântuesce, de veţĭ rechemá pe Starcevicĭ prin o deputaţiune în dietă. Nu Starcevicĭ a atacatŭ ci membrii maiorităţei au venitŭ la elŭ." — Către Mraovicĭ strigă Camenar: — »Eştĭ unŭ laşŭ!‹ — Cresticĭ — „Starcevicĭ a împedecatŭ votarea.‹ — Tcalcicĭ: — „Eu am auditŭ însu'mĭ, cum preşedintele a trimesŭ dinainte de scena cu Zmaicĭ după gendarmĭ, voindŭ sĕ provóce scandalulŭ.« — Mraovicĭ: — »Amŭ vrutŭ sĕ oprescŭ maltratarea unui bătrênŭ în presenţa mea; nu amŭ voitŭ nicĭ unŭ scandalŭ.« Preşedintele Cresticĭ îşĭ dă demisiunea şi rógă dieta sĕ decidă despre elŭ. Zmaicĭ, înainte de ce părăsì Cresticĭ fotoliulŭ, se scólă şi verbesce pentu desvinovăţirea sa. Vorbescŭ mai mulţĭ inşĭ, între carĭ Tuscan şi Tcalcicĭ insultă pe vicepreşedintele Hrvat, ce ocupă întraceea presidiulŭ. Hrvat propune eschiderea lorŭ, care rĕmâne sĕ se decidă în şedinţa de după amédĭ. Camera se pronunţă apoi cu mare majoritate pentru eschiderea lui Starcevicĭ.

Şedinţa de după amédĭ o deschide Mirco Hrvat la 5 1/2 césurĭ. In apĕrarea sa Tuscan vorbesce cu multă înverşunare, aşa că preşedintele îi detrage cuvêntulŭ. Turscan vorbesce şi mai departe. Camera votéză eschiderea lui Turscan, care totŭ mai vorbesce, silindŭ pe preşedinte sĕ ridice şedinţa pe 10 minute. In acelaşŭ chipŭ e scosŭ Tuscan din dietă, cum a fostŭ scosŭ şi Starcevicĭ. — După redeschiderea şedinţei preşedintele dă cuvêntulŭ lui Tcalcicĭ, care — încă este eschisŭ!

Urmară mai multe interpelărĭ şi rĕspunsurĭ, după carĭ şedinţa se ridică.

DIVERSE.

Unŭ Ungurŭ rege peste Negri — pentru o pensiune convenabilă e gata sĕ-şĭ vêndă regatulŭ. Din incidentulŭ, că Germania are de gândŭ sĕ întemeieze colonii în Africa, se spune, că fiulŭ călĕtoriului africanŭ, Ladislau Magyar, încă şi acum este regele ţĕrii Bihe, care e situată spre Ostŭ de oraşulŭ şi portulŭ portugesŭ Loanda. Se scie că marinarulŭ, născutŭ în Szabadka, Ladislau Maghar s'a însuratŭ în Bihe şi a luatŭ în căsătoria pe unica fiică a regelui. După mórtea lui Ladislau soţia sa devenì regină. Ladislau Magyar, care a fostŭ şi membrualŭ Academiei maghiare de sciinţe, a muritŭ în 1864, şi acum fiulŭ sĕu, Fernando Magyar, este rege în Bihe; elŭ locuesce în Loanda, şi este şi neguţătorŭ de sciavĭ; ţera sa, care pe unŭ teritoriu de 1300 mile pătrate are 50,000 de locuitorĭ, şi este împreunată cu marea printr'unŭ rîu navigabilŭ, şi-o guvernéză printr'unŭ locţiitorŭ. Fernando Magyar încă mai de multŭ a spusŭ, că e gata a-şĭ vinde ţéra în schimbŭ pentru o corespundĕtóre pensiune, pentru sine şi pentru familia sa. — Patrioticŭ!

Celŭ mai mare viforŭ din Secolulŭ nostru, »Saxeby Gale,« va fi în 19 Septemvre 1887, precum ni-o profeţesce astronomulŭ din Canada, Store Wiggins, care a profeţitŭ sosirea punctuală a viforelorŭ din 9 Martie 1887 şi din 26 Ianuarie 1884. „Saxeby Gale« în 7 Octomvre 1869 s'a ivitŭ în cea mai violentă turbare a sa şi a nimicitŭ aşa dicêndŭ aprópe tóte pădurile Angliei nouĕ. Wiggins a calculatŭ acum, că acestŭ principe alŭ tuturorŭ viforelorŭ obicĭnuesce a se arătá totŭ la 5461 de dile, şi astfelŭ în 19 Septemvre 1887 se va manifesta érăşĭ. După Wiggins, cen mai turbată isbucrire a viforului va fi în 20 Septemvre după amédĭ, împreună cu unŭ putenicŭ cutremurŭ de pămĕntŭ, şi în California şi în Europa vestică va sosí în Octomvre. Vifore violente vorŭ fi între 20 şi 23 Septemvre, precum şi între 20 şi 22 Octomvre; apoi între 18 şi 20 Martie 1885, între 29 şi 30 Septemvre 1886, şi între 26 şi 29 Martie 1887. Diutre aceste vifore celŭ mai mare va fi celŭ din Septemvre 1886.

Balonulŭ cu cârmă. — Figaro din Paris povestesce în modŭ fórte înteresantŭ istoria invenţiunei balonului de rĕspoiu cu cârmă: In 1872 în spitalulŭ militarŭ din Arras zăcéu duoi tinerĭ oficerĭ: unulŭ dintre ei erà unŭ sublocotenentŭ de infanteriă cu piciorulŭ scrintitŭ, ér' celălaltŭ erá unŭ sublocotenentŭ din trupele technice, care din nebăgare de sémă se rănise cu sabia la capŭ, şi zăcea acolo aprópe schilodŭ. — »Unde-ţĭ erá mintea, când ai comisŭ acea nebăgare de sémă?« întrebà oficierulŭ de infanteriă. — »'Mĭ — bătemŭ capulŭ cu idea, cum s'ar puté ore cârmuí balonulŭ.« — »A cârmuí balonulŭ? şi credĭ d-ta, că va fi cu putinţă aşa ceva?« — »Credŭ.« — »Ei bine, atuncĭ noi uşorŭ ne vomŭ puté înţelege, căcĭ şi mie acésta mi-e idea ficsă, şi eu gândescŭ la balonulŭ de rĕsboiu.« — »Şi eu totŭ cu baloouĺŭ de rĕsboiu 'mĭ batŭ capulŭ.« — „Sĕ lucrămŭ dimpreună!‹ — »Bine!« Din aceea óră ei nu se mai putéu despărţí unulŭ de altulŭ şi neîntreruptŭ îşĭ bătéu capulŭ sĕ realiseze marea ideiă. După ce le succede a stabilí planulŭ, se adresară într'o scrisóre către Richard Wallace, şi-lŭ rugară sĕ le procure spese pentru esperimentele ce avéu sĕ le facă. Dar nicĭ unŭ rĕspunsŭ nu primiră. Trecură cincĭ anĭ şi cestiunea cârmuirei balonului de rĕsboiu ajunse într'unŭ nou stadiu. Guvernulŭ însărcina pe colenelulŭ Laussedat, ca sĕ organiseze unŭ stabilimentŭ de balóne, în legătură cu despărţământulŭ postei de porumbĭ şi cu telegrafia optică. Colonelulŭ Laussedat erá unŭ bărbatŭ de buna credinţă. avé încéedere în toţĭ ómenii, şi cu plăcere lăsá celorŭ de sub ordinile sale terenŭ de activitate independentŭ. In urma mijlocirei sale, conducerea stabilimentului de balóne o primiră cei doi tovarăşĭ din spitalŭ: căpitanii Renard şi de la Haye, şi astfeliu aceştia cu unŭ pasŭ erau mai aprópe ge realisarea visului lorŭ. Cu tóte acestea însă afacerea cu balónele dc rĕsboiu se aflá încă totŭ numai pe hărtiă; în stabilimentŭ d'abiá se mai lucrá câte ceva, numai »ballons captifs« se mai fabricau pentru armată. Când cei doui oficerĭ aşternură ministrului de rĕsboiu planulŭ lorŭ pentru balónele de rĕsboiu, care se vorŭ puté cârmuí, ministrulŭ a aflatŭ lucrulŭ cu haz şi a pusŭ planulŭ ad acta. Zeloşii prietinĭ vĕdură, că într'altŭ locŭ trebue sĕ bată la uşă. Căpitanulŭ Renard cerŭ audienţă la ministrulŭ de rĕşboiu, Berthaut; n'a folositŭ nimicŭ, ba fŭ ameninţatŭ chiar cu închisóre, décă va cutezá a lucrá de capulŭ sĕu. Atuncĭ lui de la Haye i vení fericitá ideiă, ca să câştige pentru causa lorŭ — pe soţia ministrului. Dómna Berthaut erá o damă de spiritŭ, pĕtrunse lucrulŭ numai decâtŭ, şi făcŭ pe bărbatu-sĕu, sĕ cetéscă cu băgare de sémă memorandulŭ celorŭ doi oficerĭ. Când ministrulŭ de rĕsboiu a ajuns la sfêrşitulŭ memoraneului, esclamà: — „In adevêrŭ, acésta nu e cu neputinţă.« Chemà la sine pe colonelulŭ Laussedat, vorbiră despre acéstă afacere, şi resultatulŭ conversaţiunei fŭ, că parculŭ dela Chalais se puse la disposiţiunea celorŭ doi oficerĭ. Trei lunĭ mai în urmă, grandiosa fabrică de balóne se aflá în construcţiune, dar atuncĭ s'a întêmplatŭ marele inconvenientŭ, că generalulŭ Berthaut îşĭ depuse portofoiulŭ de ministru, ér succesorulŭ sĕu nu multŭ îşĭ bătea capulŭ cu afacerea balónelorŭ. Lipseau şi banii şi lucrările a trebuitŭ sĕ se întrerupă. Astfelŭ steteau lucrurile până la începutulŭ anului 1878, când căpitanulŭ de la Haye, venindŭ din Lyon, unde fusese sĕ studieze ţesĕturile de mătase, carĭ suntŭ necesare pentru balóne, se întâlní pe calea ferată cu Henry Laurent, directorulŭ fabricelorŭ de mătase din Louvre. Henry Laurent îi recomandà sĕ recurgă cu afacerea sa la Gambetta, care însuşĭ se ridicase în 1870 cu balonulŭ din Parisŭ, şi care avea mare afecţiune pentru acéstă invenţiune. Oficerulŭ primì propunerea şi dimpreună cu tovarăşulŭ sĕu cercetară pe Gambetta. Acesta ascultà cu atenţiune teoria lorŭ despre cârmuirea balónelorŭ şi despre şurupe, şi le dise; — »Acésta este unŭ ce raţionalŭ, puteţĭ contá pe mine. Câţĭ banĭ vĕ trebue?‹ — „Douĕ sute de mii de francĭ, pentru începutŭ.« — »Bine, îi veţĭ primí.« I-au'şi primitŭ, dar fórte anevoiă, căcĭ încăpăţinaţii din cercurile administrative încă şi lui Gambetta i se împotriveau. In sfîrşitŭ fostulŭ dictatorŭ ameninţà, că va interpelá pe ministrulŭ de rĕsboiŭ, şi atuncĭ îndată se dădură cele douĕ sute de mii de francĭ. Dar mare erá mânia în ministerŭ, că doi oficerĭ triumfară asupra atotputerniciei administrative. Urmarea a fostŭ, că bietulŭ de la Haye fŭ trasferatŭ întrunŭ regimentŭ depărtatŭ. Acéstă lovitură aşa de greu îlŭ atinse, încâtŭ i se aprinseră creerii şi multe sĕptĕmânĭ fŭ cu unŭ piciorŭ în gropă. După ce se reînşenătoşà îndată plecà la Chalais, la stabilimentulŭ de halóne. In locu-i se aflá acum sublocotenentulŭ Krebs, care prin influenţa sa ajunsese în stabilimentŭ! Bietulŭ de la Haye totuşĭ în parculŭ dela Chalais îşĭ petrecea dilele de întremare, între scumpele sale balóne şi maşinĭ, până ce într'o bnnă diminéţă poliţiştii vinŭ şi-lŭ escortéză la regimentulŭ rĕu. Acum fabrica e consolidată, şi lucră cu cele mai marĭ succese; de la Haye numai de necasurĭ şi suferinţe a avutŭ parte, ér de gloriă nu.

Secretele unui candidatŭ la preşedinţa Statelorŭ-Unite. — Blaine şi Cleveland, candidaţii la preşedinţa Statelorŭ-Unite din America nordică, au putatŭ sĕ se convingă despre adevĕrulŭ, că nu e bine sĕ păşéscă în publicŭ cineva, a cărui viaţă privată nu este corectă. Indată ce cuiva i-a succesŭ a-şĭ face nume, póte fi sigurŭ, că rufele i se vorŭ spălá în publicŭ. Nu de multŭ se tipăriră epistolele private ale candidatului Blaine, din carĭ se crede că dênsulŭ îşĭ oferise odinióră influenţa sa de diregĕtorŭ pentru banĭ. Ér acuma a sositŭ rêndulŭ la Cleveland şi pressa îlŭ învinuesce de totŭ felulŭ de ticăloşii. Pretinii lui Cleveland îlŭ întrebară, că ce e de făcutŭ; ér Cleveland le rĕspunse: »Spuneţĭ totŭ adevĕrulŭ.« Lucrulŭ stă aşa: Sunt acum câţĭ-va anĭ, Cleveland iubea cu tótă căldura şi patima o femeiă cu numele Maria Halpin, care erá fórte frumósă, dar avea o purtare fórte îndoiósă. Femeia avea cu dênsulŭ deja duoi copii, şi peste puţină vreme li se mai născŭ unŭ alŭ treilea copilŭ, pe care Cleveland îlŭ recunoscŭ de alŭ sĕu. Dar Maria Cleveland se dete patimei beţiei, aşa că dênsulŭ nu mai putea stá împreună cu ea; tatălŭ aşedà pe copilŭ într'unŭ institutŭ pentru orfanĭ, ér pe mamă-sa, înzestrându-o cu o pensiune anuală, o trămise în oraşulŭ Niagara. Femeia şi-a pretinsŭ înderĕtŭ copilulŭ, ameninţà pe Cleveland cu procesŭ, dér în sfîrşitŭ s'a mulţămitŭ cu aceea, că căpĕtá banĭ, ér pe copilŭ o familiă de frunte din Buffalo îlŭ luà de sufletŭ. Istoria acésta nicĭ odată nu erá cunoscută în cercurĭ mai largĭ, décă acum nu s'ar folosí de ea foile republicane dândŭ lui Cleveland aspre lecţiunĭ morale. De cândŭ cu acéstă descoperire partida lui Blaine a câştigatŭ multŭ terenŭ, şi lumea începe a se îndoí de reuşita lui Cleveland. Cu tóte astea, uşuratecii candidaţĭ au credincioşĭ aderenţĭ înire diare. Unulŭ din acestea dise în dilele trecute, că décă ómenii de statŭ ar fi judecaţĭ cu o vigóre morală aşa de mare, atuncĭ Washington, Franklin, Iefferson şi Hamilton nu ar fi adusŭ atâtea servicii republicei americane, nicĭ Romillò, Wilberforce şi Gladstone Angliei; ar fi fostŭ eschişĭ dela participarea la afacerile publice fórte mulţĭ escelenţĭ bărbaţĭ de statŭ.

De douĕ orĭ în sicriu. — Din Haslah, Austria de susŭ, se scrie: In 19 Augustŭ st. n. o femeiă ospĕtărésă Teresia Cothbauer a fostŭ îngropată. In anulŭ 1849 încă a fostŭ pusă în sicriu, deşí mórtea ei a fostŭ numai aparentă. Se dice, că şi atuncĭ erá sĕ fie îngropată, décă nu-i venea unui chelnerŭ în minte, sĕ-i pue mórtei in aparenţă o lipitóre. Inviată în chipulŭ acesta a mai trăitŭ 35 de anĭ, când a fostŭ pusă în sicriu pentru a doua óră şi s'a îngropatŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena
din 29 Augustŭ st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.15
Rentă de aurŭ 4% . . .	91.75
Rentă de hârtiă 5% . .	88.55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	95.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	101.60
Bonurĭ rurale ungare . .	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.70
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale transilvane	100 60
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	114 25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.80
Renta de hărtiă austriacă	80.75
Renta de arg. austr. . .	81.55
Renta de aurŭ austr. . .	103.45
Losurile din 1860 . . .	134 50
Acţiunile băncei austro-ungare	857.—
Act. băncei de creditŭ ung.	299.75
Act. băncei de creditŭ austr.	300.80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.75
Napoleon-d'orĭ	$9.65^1/_2$
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.55
Londra 10 Livres sterlinge	121.55

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Augustŭ st. v. 1884.

Renta română (5%). . . .	Cump.	$93^3/_4$	vênd.	94
Renta rom. amort. (5%) . .	„	$95^3/_8$	»	——
» convert. (6%) . .	»	$97^1/_4$	»	98
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	»	33	»	——
Credit fonc. rural (7%) . .	»	$102^1/_4$	„	103
» „ „ (5%) . .	„	$91^7/_8$	„	$92^1/_4$
» » urban (7%) . .	»	$101^3/_4$	„	102
» » » (6%) . .	»	$97^1/_2$	»	98
» » » (5%) . .	»	$87^1/_2$	»	88
Banca naţională a României	„	1323	„	1410
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	„	340.	„	368
« » » Naţională . .	„	$237^1/_2$	»	$247^1/_2$
Aurŭ	„	5·40.%	„	5·50
Bancnote austriace contra aurŭ	„	2.07.	„	2.09

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 30 Augustŭ st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.10	Vênd.	9.12
Argint românesc	»	9.05	»	9.10
Napoleon-d'orĭ	»	9.60	»	9.64
Lire turcescĭ	»	10.86	»	10.90
Imperialĭ	»	9.86	»	9.88
Galbenĭ	»	5.64	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

☞ **Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)**

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI.“

se potŭ face de la **1** şi **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ	. , .	12 fl. v. a.
„ „ „ 1/2 „	. . .	6 „ „
„ „ „ 1/4 „	. . .	3 „ „
Se acórdă abonamente şi lunare cu	. .	1 „ „
Pentru România şi străinătate pe anŭ	.	36 francĭ
„ „ „ „ 1/2 „	.	18 „
„ „ „ „ 1/4 „	.	9 „

Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonaţi sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea diarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârdiere.

Administraţiunea.

Depositŭ de postavurĭ de Braşovŭ.

Subscrişii au onóre a aduce la cunoscinţa onor. publicŭ, că în piaţa Braşovului „Têrgulŭ Florilorŭ“ 326 şi-au stabilitŭ unŭ depositŭ alŭ cunoscutelorŭ fabricate de

Postavŭ de lână neamestecată

şi de culóre veritabilă şi mărfurĭ de modă

şi ne rugămŭ de binevoitorulŭ concursŭ alŭ onor. publicŭ, fiindŭ gata a'lŭ serví câtŭ mai solidŭ.

7—15 **Wilhelm Scherg & Comp.**

Inlocuesce pe deplinŭ vinulŭ finŭ de Bordeaux.

Acestŭ *vinŭ negru escelentŭ şi fără îndoielă celŭ mai bunŭ alŭ Ungariei* póte fi pusŭ în privinţa cualităţii sale superióre *alăturĭ cu vinurile fine de Bordeaux* şi medicii cei mai de frunte îlŭ prescrie cu cele mai bune succese celorŭ ce suferŭ de *anemiă, stare fisică slăbită*, precum şi *reconvalescenţilorŭ* s. a.

☞ **Veritabilŭ e numai atuncĭ** décă atâtŭ *eticheta* câtŭ şi capsula şi *dopulŭ* fie-cărei sticle *va aré marca de mai susŭ înregistrată la tribunalŭ deodată cu firma.* ☜

Se capĕtă *în sticle împlute la noi* la domnii **Emil Porr** la stéua roşiă (rothen Stern) în *Braşovŭ, G. W. Grohmann* în *Sibiiu, Csiki Lukáts, Konya Sándor, Riskas Bela, Hirschfeld Sándor, Gergely Ferencz* şi *Novák Viktor* în *Cluşiu* precum şi în cele mai multe oraşe şi la tóte băile (scaldele) Transilvaniei.

Am onóre a face prin acésta cunoscutŭ pl. t. publicului, că subscrisulŭ am luatŭ asupra mea în Braşovŭ şi împrejmuire

Representaţiunea principală a „AZIENDEI“

societăţilorŭ de asigurare austro-francese în contra elementelorŭ şi nenorocirilorŭ şi asigurărĭ pe vieţă şi pe rente, şi promitŭ că voiu face asigurărĭ în contra elementelorŭ şi pe viaţă cu premiele cele mai eftine şi în condiţiunile cele mai culante.

Karl Halmen,
biuroulŭ agenturei principale »Têrgulŭ Boilorŭ« Nr. 329.

23—25

Învitare de abonamentŭ la cele mai eftine diare române.

„Amiculŭ Familiei“ diarŭ beletristicŭ şi enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustraţiunĭ. Apare regulatŭ în 1/13-a şi 15/27-a di a fie-cărei lune în numerĭ câte 2—3 cóle; — şi publică: novele, poesii, romanurĭ, aventurĭ picante, impresiunĭ de călĕtoriă, studii socialĭ; — articlii scientificĭ mai alesŭ din sferă economiei şi a higienei de casă. — »Scirĭ din lumea mare‹ cu preferinţă acelea, carĭ intereseză mai de aprópe societatea românéscă, — „principiă din viaţă şi nôtiţe de petrecere. Fie-care numĕrŭ este bogatŭ şi frumosŭ ilustratŭ. — Preţulŭ de prenumeraţiune pre anulŭ întregŭ e numai **4** fl. pre $^1/_2$ anŭ **2** fl., pre $^1/_4$ de anŭ **1** fl. v, a. — Pentru România pre anulŭ întregŭ **10** francĭ — lei plătibilĭ în bilete de bancă orĭ în timbre postalĭ.

„Preotulŭ romanŭ.“ Diarŭ bisericescŭ, scolasticŭ şi literarŭ. Apare regulatŭ în 1-a şi 16-a di (c. n.) a fie-cărei lune, în numerĭ câte de $1^1/_4$—$2^1/_2$ cóle şi publícă: ‚articlii din sfera tuturorŭ sciinţelorŭ teologice‘ — tractate dogmatice, istorice, juridice, moralĭ, pastoralĭ, dar mai alesŭ ritualĭ, — predice pre dominecĭ, serbătorĭ şi diferite ocasiunĭ, mai alesŭ pentru ocasiunĭ funebralĭ, precum şi »schiţe de predicĭ,« şi orĭ-ce amenunte aplicabilĭ în predicĭ, »catechese« şi alte »învĕţăturĭ pentru poporŭ, tractate pedagogice, didactice, studii şi recensiunĭ literare, scirĭ — din sfera bisericéscă, scolastică şi literară. — Preţulŭ de prenumeraţiune pre anulŭ întregŭ e **4** fl., pre $^1/_2$ **2** fl., pre $^1/_4$ **1** fl. — Pentru România pre anulŭ întregŭ **10** francĭ — lei, — plătibilĭ în bilete de bancă orĭ în timbre postalĭ.

„Cărţile Săteanului Românŭ.“: Pentru tóte trebuinţele poporului românŭ. Apare în fie-care lună câte una carte de 1—$1^1/_3$ cólă — şi publică: »novele poporale, istorióre, fabule, poesii, anecdote, proverbii‘ şi alte »amenunte de învĕţătură şi petrecere, cunoscinţe de economiă, industriă, higienă ş. a., — »scirĭ din lumea mare« mai alesŭ acelea cari mai de aprópe atingŭ pe poporulŭ nostru. — Preţulŭ de prenumeraţiune pre unŭ anŭ întregŭ e numai **1** fl. v. a., pentru România **2** francĭ **50** banĭ — plătibilĭ în timbre postalĭ.

Tóte aceste trei diare deodată abonate costau pre anulŭ întregŭ 8 fl. v. a., pentru România 20 francĭ — lei.

Esemplare complete dela începutulŭ anului mai sunt câteva.

Aceia, carĭ vorŭ aboná tóte trei diarele nóstre, orĭ barem douĕ din ele, vorŭ primí îndată gratis patru portrete fórte frumóse.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratis orĭ cui.

☞ A se adresá la: **Cancelaria „NEGRUŢIU“** în Gherla (Szamosujvár) unde se mai află încă de vêndare următórele **opurĭ de minune eftine:**

Amorŭ şi dincolo de mormêntŭ. Novelă de Ponson du Terail, trad. de N. F. Negruţiu. Preţulŭ 30 cr. — **Biblioteca Săteanului Românŭ.** Cartea I., II., III., IV., cuprindŭ materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ la tóte patru 1 fl. — câte una deosebĭ 30 cr. — **Biblioteca Familiei.** Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ 30 cr. — **Colectă de Recepte** din economiă, industriă, comerciu şi chemiă pentru economĭ, industriaşĭ şi comercianţĭ. Preţulŭ 50 cr. — **Apologiă-** Discusiunĭ filologice şi istorice maghiare privitóre la Românĭ, învederite şi rectificate de Dr. Gregoriu Silasi. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica lui Georg Gabr. Şincai. Preţulŭ 30 cr. — **Renascerea limbei românescĭ** în vorbire şi scriere învederită şi apreţiată de Dr. Gregoriu Silasi. Broşura I. şi II. Preţulŭ fie-căreia e 40 cr. — Ambele împreună 70 cr. — **Poesii** de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine cuprinde 103 poesii bine alese şi arangiate. Preţulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr. la) 60 cr. — **Ifigenia în Aulida.** Tragediă în 5 acte, după Euripide tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr. — **Ifigenia în Tauris.** Tragediă în 5 acte, după Euripide tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr. — **Branda séu Nunta fatală.** Schiţă din emigrarea lui Dragoşŭ. Novela istorică naţională. Preţulŭ 20 cr. — **Elŭ trebue sĕ se însóre.** Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruţiu. Preţulŭ 25 cr. — **Secretele alor trei nopţĭ** séu trei morţĭ vii. Romanŭ anglesŭ după Frankstein de Pamfiliu I. Grapini. Preţulŭ 50 cr. — **Herman şi Dorotea** după W. de Goethe traducţiune liberă de Const. Morariu. Preţulŭ 50 cr. — **Economiă** pentru scólele popor. de T. Roşiu. Ed. II, Preţulŭ 30 cr. — **Petulantulŭ.** Comediă în 5 acte, după August Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Şiuluţŭ. Preţulŭ 50 cr. — **Nu mĕ uita.** Colecţiune; de versurĭ funebralĭ urmate de iertăciunĭ, epitafie ş. a. Preţulŭ 50 cr.

Tóte acestea 2 opurĭ deodatŭ procurate se dau cu preţulŭ bagatelŭ de 3 fl. 60 cr.

Tipografia Alexi Braşovŭ.